

A Minisztertanács határozata nyomán javítsuk meg a könyvtárak munkáját!

Népköztársaságunk minisztertanácsa határozatot hozott a könyvtárügy fejlesztéséről. Ezzel a magyar könyvtárügy újabb határköhöz érkezett.

Épülő szocialista országunk sokrétű feladatainak megoldása, a széles dolgozó tömegek egyre növekvő művelődési vágya tette szükségessé a minisztertanács határozatát, amely kiinduló pontja lesz a könyvtárak munkája alapvető megjavításának és továbbfejlesztésének.

A minisztertanács határozata megteremtette az állami könyvtárak egységes rendszerét. Megszüntette a könyvtárügy kettős irányítását, ami az utóbbi időben inár egyre jobban fékezte, elsősorban a kisebb tömegkönyvtárak, de a nagy tudományos könyvtárak fejlődését is. A kisebb: városi, üzemi, falusi könyvtárak nem kaptak módszertani segítséget a nagy tudományos könyvtáraktól. Ugyanakkor a nagy tudományos könyvtárak el voltak szakadva a kisebb könyvtáraktól, lényegileg nem ismerték a könyvtárakat látogató tömegek túlnyomó többségének szükségletét, igényeit.

A minisztertanácsi határozata kimondja, hogy biztosítania kell a tudományos könyvtárak tapasztalatát és segítségét a városi, üzemi, szövetkezeti és falusi, egyszóval a kisebb könyvtárak számára. Erre annál is inkább szükség van, mert a már közel 6000 üzemi és falusi könyvtáros túlnyomó többsége még nem hivatásszerűen, hanem csupán társadalmi munkában látja el a könyvtárosi munkát. Nagy részük lelkesen, önzetlenül dolgozik és igyekszik kielégíteni a könyvre szomjas dolgozók igényeit. Azonban megfelelő segítség, módszertani tanács és irányítás nélkül munkájuk hovatovább megreked. Ennek pedig végső fokon az olvasók százezrei vallanak kárát. A minisztertanács határozata féltő gondoskodásának bizonyítéka a szocialista kultúra friss hajtásaival az üzemi és falusi könyvtárakkal szemben. Kimondja a határozat, hogy az ország legnagyobb könyvtárában, a közel másfélmillió kötettel rendelkező Országos Széchenyi Könyvtárban, *Központi Könyvtár-tudományi módszertani kabinetet* kell létrehozni, amelynek legfőbb feladata éppen az lesz, hogy tanulmányozza a könyvtárak gazdag tapasztalatait, összegyűjtse ezeket és tudományosan értékelve adja azokat közre, hogy az ország minden könyvtárosa tanulhasson belőle. A kabinet egyik legfontosabb és legszebb feladata lesz, hogy központja legyen az élenjáró szovjet könyvtári tapasztalatok propagandájának és alkotó alkalmazásának.

A módszertani kabinet, megalakulása után, minden könyvtáros előtt nyitva áll. Ide személyesen vagy írásban bármikor fordulhat kérdéseivel, problémáival, javaslataival. A módszertani kabinet részben közvetlenül — ha általánosabb jelentőségű kérdésről van szó —, a KÖNYVBARÁT-on keresztül válaszol a könyvtárosok kérdéseire.

A központi módszertani kabinet létrehozása csak az első lépés a módszertani kérdések tanulmányozása és feldolgozása terén. Rövidesen szükség lesz, hasonló funkciókat betöltő, de kisebb módszertani kabinetre a Fővárosi Szabó Ervin könyvtárban és a műszaki irodalom propagandájának megjavítására a Központi Műszaki Könyvtárban, amely a minisztertanácsi határozat szerint ugyancsak az egységes állami könyvtárhálózatba tartozik.

A vidéki, városi és falusi könyvtárak fejlődését is nagymértékben előmozdítja a határozat elsősorban azáltal, hogy létrehozza a jelenlegi körzeti könyvtárak hálózata helyett, a megyei és járási könyvtárak rendszerét. Kimondja a határozat:

»1952. év végéig minden megyében a Megyei Tanács intézményeként megyei és 1952-től kezdődően 1954. év végéig minden járásban a Járási Tanács intézményeként járási könyvtárat kell szervezni. A megyei és járási könyvtárak feladata a közvetlen könyvtári tevékenység mellett a városi és községi könyvtárak rendszeres szakmai, módszertani irányítása és támogatása. A megyei és járási könyvtárak létesítése során a körzeti könyvtárakat a megye, illetőleg a járás székhelyén lévő városi könyvtárakkal egyesíteni kell.«

A határozat megszabja, hogy a megyei könyvtár könyvállománya legalább 15.000 kötet, a járási könyvtár minimális könyvállománya pedig legalább 5000 kötet legyen.

A határozat elősegíti ezzel, hogy a megye és a járási székhelyek ne csak közgazgatási, hanem kulturális központokká is fejlődjenek. A Minisztertanács azért utalja a megyei könyvtárat a Megyei Tanács, a járási könyvtárat a Járási Tanács hatáskörébe, hogy ezáltal is biztosítsa számukra a működési területén szükséges segítséget.

A városi és falusi könyvtárak eddigi munkájának legnagyobb nehézsége éppen az volt, hogy a helyi Tanács a könyvtárat nem érezte saját intézményének. Nem egy helyen mostoha gyerek volt a könyvtár és a helyi tanács csak tehernek tekintette a könyvtárakkal való törődést. Mindenekelőtt elhanyagolták a tanácsok a könyvtárak politikai munkájának segítését.

Hogy ez a lehetetlen állapot megszűnjön, kimondotta a minisztertanács:

»Az illetékes helyi tanácsok kötelesek ellenőrizni és támogatni a könyvtárak munkáját, a könyvek propagálását, az olvasók számának és a könyvek forgalmának növekedését, az olvasók igényeinek kielégítését.«

A határozat a könyvtárak anyagi szükségleteiről való lelkiismeretes gondoskodást is kötelezővé teszi a tanácsok számára. Ezt mondja a határozat:

»A helyi tanácsok kötelesek gondoskodni az illetékességi területükön lévő könyvtárak anyagi szükségleteiről (megfelelő helyiségről, fűtésről stb.), a könyvállomány fejlesztéséről, az elrongyolódott könyvek újrakötéséről és a könyvtárosi állások betöltéséről.«

A könyvtárak megbecsülését jellemzi még a határozatnak az a része is, amely kimondja, hogy a *»megyei, járási, városi könyvtárakat új helyiségbe átköltöztetni csak a népművelési miniszter előzetesen megadott írásbeli hozzájárulásával szabad.«*

Abban, hogy a határozatnak ezek a rendelkezései mindenütt megvalósuljanak, magukon a könyvtárosokon is igen nagy részben múlik. Írják meg a KÖNYVBARÁT-nak, ha valahol a tanács elmulasztja végrehajtani a minisztertanács rendelkezését.

Az ilyen tanács megérdemli, hogy ország-világ előtt megbíráljuk. Természetesen azt is írják meg, ahol a munkát a tanács segíti, támogatja.

A könyvtárak fejlesztésének egyik legfontosabb kérdésében, a könyvellátás terén is segítséget biztosít a határozat azáltal, hogy kimondja:

»A könyvtáraknak az újonnan megjelenő könyvekkel történő ellátása — a népművelési miniszter által megadott irányelvek alapján — az Állami Könyvterjesztő Vállalat feladata. A könyvtárak könyvellátásának biztosítása céljából az Állami Könyvterjesztő Vállalat terén belül könyvtárellátó részleget kell szervezni.«

Ennek a könyvellátónak (a Szovjetunióban kollektor a neve) a feladata lesz, hogy elsősorban a nagy, jelentős könyvtáraknak a könyvvel és a könyvtári munkához szükséges egyéb eszközökkel (kartonokkal, katalógusokkal stb.-vel) való ellátását biztosítsa. A könyvtárellátó a könyvtárak részére a könyveket az átlagosnál tartósabb kötésben kell, hogy szállítsa.

A könyvtárellátó tevékenysége a nyilvános tömegkönyvtárak, városi, üzemi, falusi könyvtárak közül elsősorban azokra terjed ki, ahol függetlenített vagy legalább félfüggetlenített könyvtáros működik és a könyvtárnak könyvvásárlási összegei költségvetésben biztosítva vannak.

Fontos feladat hárul ezzel kapcsolatban az üzemi bizottságokra, egyrészt, hogy ahol a SZOT elnökség határozata szerint függetlenített könyvtárost kell beállítani — ne késlekedjenek, hanem állítsák be a könyvtárost, másrészt, biztosítsák a könyvtárfejlesztésre szánt összegeket. Ezzel elősegítik, hogy könyvtáraik a könyvtárellátó (kollektor) létrehozása után az elsők között köthessék meg a könyvellátásra vonatkozó megállapodást az Állami Könyvterjesztő Vállalattal.

A minisztertanácsi határozat külön pontban rendeli el, hogy a jelenlegi Pedagógiai Főiskolán működő könyvtáros tagozat esti és levelező tagozata mellett létre kell hozni a nappali tagozatot is.

A megyei, körzeti és városi könyvtárosok egyik legfontosabb feladatnak tartják a következő hónapokban, hogy aktiválják, falusi könyvtárosaikat, legjobb olvasóik közül azokat, akik a könyvtárosi pályát választják élethivatásuknak, a főiskola könyvtáros tagozatára jelentkezzenek. (Ezzel kapcsolatos leveleiket is küldjük a KÖNYVBARÁT szerkesztőségébe.)

Régóta vajdó kérdés az üzemekben a vállalati műszaki szakkönyvtár és a szakszervezeti könyvtár viszonya.

A határozat ezt is rendezi. E szerint:

»Az üzemekben (hivatalokban, intézményekben) lévő vállalati szakkönyvtárak fejlesztéséért, irányításáért az illetékes miniszter felelős. A vállalat igazgatója (hivatalvezető) köteles biztosítani, hogy a vállalati könyvtár a vállalat dolgozóinak rendelkezésére álljon. Ebből a célból a vállalati könyvtár és a szakszervezeti könyvtár között megfelelő együttműködést kell biztosítani.«

Ez azt jelenti, hogy a vállalati műszaki könyvtár az üzem minden dolgozója előtt nyitva áll. Az üzemi könyvtáros feladata, hogy ennek a könyvtárnak a használatát a szakmai technikai értelmiségen kívül, az üzem legjobb dolgozóinak, sztahanovistáinak a figyelmébe ajánlják. Fontos, hogy a könyvtárosok megismerkedjenek a szakkönyvtár anyagával, hogy annak megfelelő propagandát tudjanak biztosítani. Ahol csak lehet, meg kell csinálni, hogy a szakkönyvtár szakrendi katalógusát a szakszervezeti könyvtárban elhelyezzék, hogy a dolgozók érdeklődési körüknek megfelelően át tudják tekinteni a könyvanyagot.

Elrendeli még a határozat, hogy most nyáron, legkésőbb szeptember 1-ig első ízben minden nyilvános tömegkönyvtárnak leltárat kell készítenie teljes könyvállományáról és ezt a Statisztikai Hivatalnak bejelenteni köteles. Számos helyen, ahol eddig nem volt leltár, ez lesz az első olyan felmérés, ami a könyvállomány ellenőrizhetőségét biztosítja. A leltározásra vonatkozólag külön tájékoztatást fog kapni még minden könyvtáros. (Ezzel a »Könyvbarát« következő száma részletesen foglalkozni fog.) Ezenkívül szabályozza a határozat a nagy könyvtárak leltározási idejét is. Kimondja, hogy az 5000 kötetnél kisebb könyvtárak évenként, az 5—25.000 kötetig terjedő könyvtárak 2 évenként, a 25—100.000 kötetig terjedő könyvtárak 3 évenként, a 100.000 kötetnél nagyobb könyvtárak 5 évenként kötelesek leltáraikat az állománnyal egyeztetni és erről felettes szerveiket értesíteni.

A minisztertanács határozatának végrehajtása az előttünk álló hónapok legfontosabb feladata.

A minisztertanács határozata óriási segítség a könyvtárak munkájához. A legnagyobb segítség, amit a könyvtárosok valaha kaptak Magyarországon.

A határozat mélyítse el minden könyvtárosban annak a tudatát, hogy munkája a szocializmus építésének fontos részét képezi. Legyen még áldozatkészebb, harcoljon könyvtára megbecsüléséért fokozottabb erővel. A minisztertanács határozatának segítségével arassanak a könyvtárosok újabb győzelmeket a dolgozók szocialista kultúrájáért vívott harcokban.

»Sürgősen hozzáférhetővé kell tenni a könyvet a tömegek számára.«

(Lenin)

»Minden munkást és minden parasztot kultúrálttá és műveltté akarunk tenni és ezt meg is tesszük

(Sztálin)

»A mi országunkban, ahol a népben oly óriási követelmény fejlődött ki a könyvek, a tudás iránt, a könyvtárügy nagy állami jelentőséget nyert.«

(Molotov)